

Så hamnade hundratal unga pojkar på pedofilens mönsterhem

MER ÄN 500 POJKAR passerade revy på pojkhemmet Eolshäll under åren 1967 och en bit in på 1980-talet. Där fick värstingar som ingen annan klarade av en vuxen som förstod hur man hjälpte vilsekomna grabbar. Tidningarna skrev spaltmeter om undret Göte Olsson. Vad de inte visste var att han troligen var en av Stockholms största pedofiler.

Göte Olsson, en stor varm godmodig skåning i 40-årsåldern, dök upp i Stockholm i mitten på 60-talet. Hans stora intresse var motorer, bilar, båtar och ungdomar. I Stockholm såg han unga grabbar utan mål och mening. Ungdomar som saknade något att göra på sin fritid.

Hösten 1967 startades föreningen S/S My på Galärvarvet av bl.a Göte Olsson.

Föreningen fick överta en skrotad vedettbåt som döptes till S/S MY. Båten rustades och blev genom hårt arbete sjövärdig. Sju av deltagarna lärde sig så mycket att de kunde tentera av till fartygsmekaniker.

Göte Olsson och hans förening fortsatte med båtar. I samband med att Galärvarvet skulle byggas om flyttade verksamheten till Ekensbergs Varv i Gröndal.

I det stora vita huset på varvet drev Göte sin verksamhet på bottenplanet som

ELDSJÄL MED MÖRK SIDA

Göte Olsson drev Eolshälls pojkhem. I media hyllades han som förebild. Samtidigt förgrep han sig på pojkar på hemmet.

både bostad och ungdomsgård. Göte var en magnet, ett nav dit unga människor drogs. Han bjöd på utlandsresor, båtfärder och allt sådant som många föräldrar inte kunde bidra med. En av dem som fanns med i gänget och reste med Göte till Kanarieöarna var Krister som skulle fylla 14.

”Vi var fyra grabbar som åkte med”, berättar Krister, ”den yngste var sju år. En av de andra var Götes favorit och de bodde alltid tillsammans på alla resor. Så blev det på Kanarieöarna också. Bara det att även sjuåringen sov i samma rum.”

”Efter ett tag kom den äldre killen in till mig och vill sova i mitt rum. Han berättade aldrig vad som hänt, men något hände som han inte ville delta i.”

Övergreppen kom fram

Krister hade inga problem, han var bara en av de många ungdomar som hängde på varvet och var med i gänget. Som han säger: ”Jag gillade Göte, han fixade saker och på resan hade vi kul. Vi fick gå själva, drack en del och myste av friheten”.

Händelsen med sjuåringen fick konsekvenser och där kunde Göte Olsson ha stoppats. Övergreppen på den unga pojken kom fram till hans föräldrar, men säger Krister:

”Av någon märklig anledning tystades hela affären ner. Jag vill minnas att det blev någon form av ekonomisk uppgörelse”.

Traumatisk tältnatt

När Göte skulle åka till Skåne och hälsa på sin pappa erbjöds Krister att åka med. Att resa till Skåne med bil var spännande och Kristers föräldrar sa ja.

”Det började kännas konstigt när Göte efter halva resan sa att vi skulle övernatta och sova i

tält. Jag kunde inte riktigt förstå varför, men vi reste tältet och sov där.”

Den natten har Krister förträngt. Det han upplevde där har han inte vågat berätta, inte tala om förrän han såg ett inslag på TV av en författare som varit utsatt.

”Det var nog det värsta som kan hända”, säger Krister. ”Göte var stor och stark och jag en ganska liten grabb. Mina möjligheter att försvara mig var noll och vart skulle jag ta vägen där mitt ute i skogen.”

Flytten till Hälle

Göte var auktoritet. Trots sin bufflighet hade han god hand med barnavårdsnämnden och företagen. Inom polisen hade han kompisar. ”Kepsen”, känd polisprofil i Aspudden/Gröndal skjutsade många förfriskade ungdomar till Göte. Alla, utom socialarbetarna, imponerades av Götes ovillkorade kärlek till barnen och det arbete han gjorde. Han hjälpte handikappade barn att åka på sjöresor, ordnade simträning för rörelsehindrade barn där ”hans grabbar” var instruktörer.

Gruppen av ungdomar som sökte sig till Göte eller som hittades av honom blev allt större. Göte övertog i början av 1970-talet, det gamla pojkhemmet Eolshäll i Hägersten. Där skulle Götes pojkar få ett hem – en plats att vara på.

Samtidigt blev problemen större för de sociala myndigheterna i bl.a. Stockholm. Stökiga pojkar blev allt svårare att klara. Ingen ville ha dem och institutionerna misslyckades.

”Det är inte våld och stryk de behöver, utan någon som tror på dem och vet att de kan bättre”, sa Göte Olsson och själv skulle

han aldrig komma på tanken att lägga en hand på sina grabbar.

”Den man läser in rymmer, men läser man ut kommer de tillbaka”, säger Göte Olsson i ett reportage i ICA-Kuriren 1982.

Tottes historia

Till Eolshäll, Hälle, kom också ”Totte”. Totte var stockholmsgrabb som varit på internat för stökiga grabbar. En dag möter han och kompiserna Göte på Mariatorget i Stockholm.

”Göte frågade om vi ville ha glass och det var ju svårt att motstå”, berättar Totte, som då var 14 år. ”Han var djävligt schysst och trevlig och frågade om vi ville lära oss dyka. Det ville jag så jag gick med i hans dykarutbildning.”

Totte hade problem hemma och fick med stöd av modern flytta till Göte och Hälle. Där fick han eget rum och som han tyckte en bra tillvaro. Pappan hade dött några år tidigare och saknaden var stor. Nu blev Göte en ställföreträdande men också nykter pappa.

Göte hade vad han kallade ”lära känna-resor” med nya grabbar. Han tog dem med i bilen till Malmö. Bilresor är ett

bra sätt att lära känna varandra, förklarade Göte Olsson.

Men i verkligheten var det ofta ett gäng grabbar och i Malmö åkte de över till Köpenhamn och det gjorde den då 13-åriga Totte också.

”När vi kom tillbaka på kvällen var jag full och Göte tog hand om mig. Nästa morgon vaknade jag i hans säng utan kläder.”

Totte berättar att övergreppen alltid funnits i bakhuvudet, men dykt upp när han rök på eller tagit ”cola”. Händelserna i tonåren har gjort att Totte inte klarat av att ha ett normalt förhållande. Flickvän och barn är avlägsna drömmar. De gånger han sökt hjälp för att tala om det, har förståelsen varit ganska låg.

”De säger att det är så länge sedan att jag borde lagt det bakom mig. Men om Göte hade levt idag hade jag nog haft ihjäl honom.”

Varnades för Göte

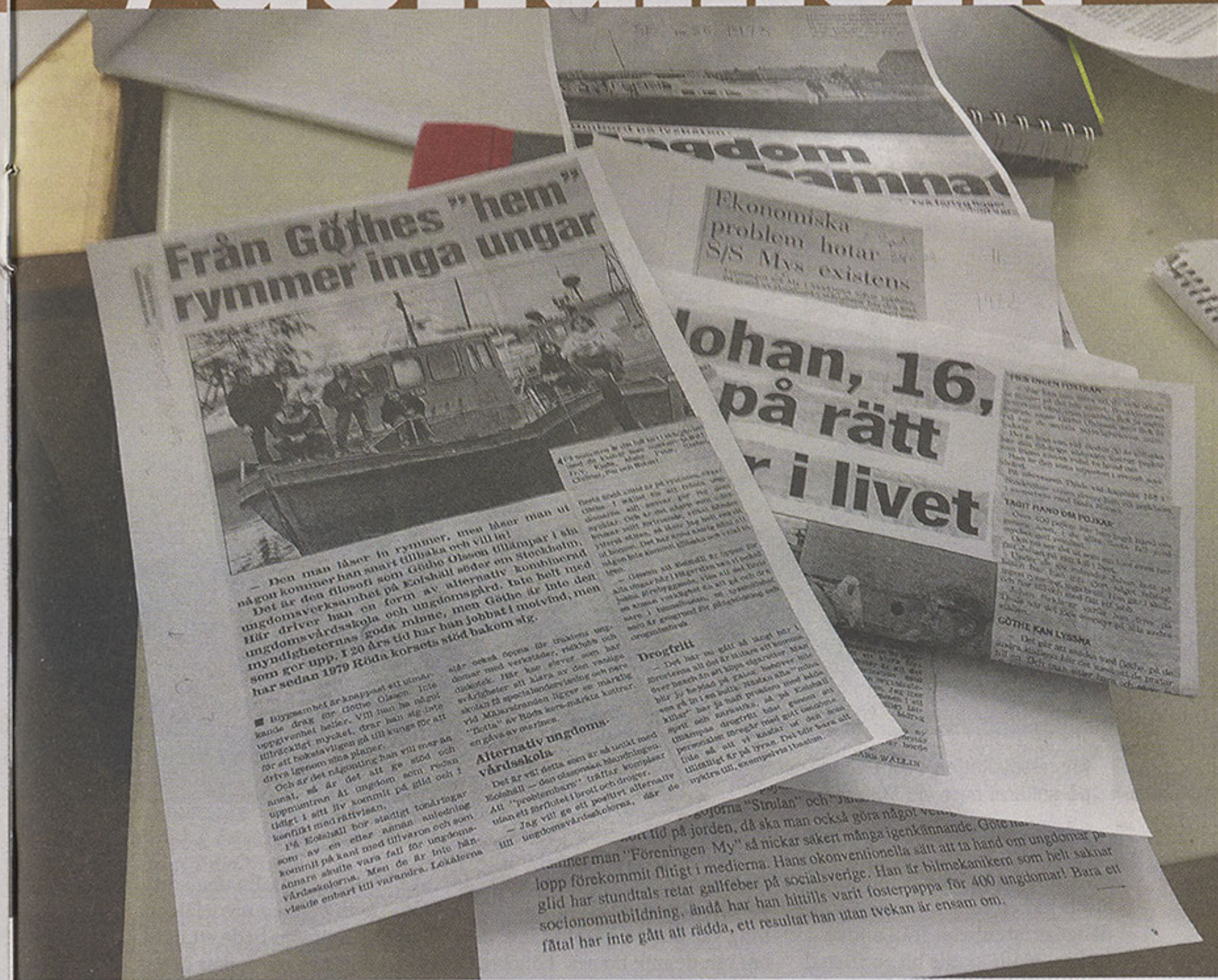
Y är en medelålders man. Livet har gått upp och ner. Han har pendlat mellan alkohol- och narkotikamissbruk. Y kom till Hälle när han var 13. I Uppsala fungerade skolan och fritiden dåligt. Skolan föreslog att Y kanske skulle passa på Hälle hos Göte. Y blev omhändertagen med mammans stöd och placeras hos Göte.

”Jag fick lite varningar om att akta mig för Göte. Det var känt bland grabbarna att han hade sina stjärtpojkar, men då förstod jag inte hur det var”, berättar Y.

I rapporterna till barnavårdsnämnden skrivs om framsteg. Att Y går i skolan varje dag. Att han är en ung man med goda förutsättningar. Sanningen var en annan. Redan första helgen lämnades grabbarna ensamma då Göte åkte till Skåne.

””

På den tiden sov inte grabbar nakna, man sov i kallingar och tröja.

För första gången testade Y att röka hasch. Det ena gav det andra och under tiden som Y bodde på Hälle var han också storlangare av cannabis.

”Göte visste, men så länge det var lugnt sa han inget.”

På Hälle fanns pengar och prylar. Det var ett sätt att skapa relationer mellan boende och Göte. Y kallar det för mutor och så länge var och en fick sköta sig själva var det aldrig någon som talade om vad som hände när dörren stängdes på kvällen.

Y berättar om en natt som han

inte minns mycket av. Han hade blivit hämtad av Göte på stan efter det att polisen ringt. Y var, som han beskriver det, aspackad.

Nästa morgon vaknar Y i sin säng utan kläder.

”En sak skall du veta: På den tiden sov inte grabbar nakna, man sov i kallingar och tröja.”

”Jag brukar försöka att inte tänka på vad som kan ha hänt, men efter det blev Göte väldigt mycket kompis. Jag flyttade ut utan att barnavårdsnämnden visste. Göte fick pengar ändå och gav mig sedan 1000 kr/månaden

till mitt rum utanför Hälle.”

Y flyttade från Hälle när skolan var över och det bestående från Hälle är att han trots allt slutförde högstadiet och fick ett avgångsbetyg.

”Pojkar ska ha sex”

Vid samma tid som Y kom Stoffe till Hälle. Stoffe är en av dem som ingår i vanvårdsutredningen och tänker kräva staten på pengar. Han lever idag ett bra liv, har aldrig missbrukat men väl levt ett kriminellt liv. Han är en glad och positiv person, men

"Det var väl så enkelt att vi var beroende av Göte."

Minnesplaketten över Göte Olsson på ankaret nere vid Mälaren.

minnena från Hälle är mörka. Stoffe var en liten kille med dåliga erfarenheter från andra ställen. Hälle skulle bli en fristad var det tänkt, ett ställe där Stoffe kunde växa upp.

"Jo då, det första man fick höra var att akta dig för Göte, han sätter på grabbar som dig. Men jag var ganska ettrig och han kom inte så långt med mig som till att sätta på."

Sedan blir Stoffe tyst, och säger det hände andra saker. "Man kallades till hans rum ja och du vet."

"Göte försökte muta mig med pengar men det hade han inget för. Alla visste att Göte var bög och att det nästan alltid bodde över någon hos honom på näterna."

Göte Olsson hade speciella sätt

att hantera dem som inte ville vara med honom. Hans inställning var den att grabbar inte får bra om de inte får sex. Följaktligen ansåg Göte att när Stoffe inte vill ha sex med honom måste det

”

Man fick höra: Akta dig för Göte, han sätter på grabbar som dig.

ske på annat sätt. En dag kom Göte hem med en medelålders kvinna. Kvinnan hade ett uttalat intresse för yngre pojkar och var en av Götes vänner. Göte beordrade Stoffe att gå in på sitt rum med kvinnan. Under Götes överinseende tvingades Stoffe att ligga med den äldre kvinnan.

"Jag var 15 år. Det hände en gång till och jag glömmer aldrig Göte som tornade upp sig i rummet och tittade på."

Monstret från Hälle

Göte Olsson var driftig. Han frågade sällan om lov. Då gymnastiksalen i Aspuddens skola stod tom tog han över och startade diskotek för ungdomarna i Aspudden med omnejd. Till danserna kom ungdomarna med föräldrarnas stöd. Man visste att

på Hälle var det ordning och att det gick att lita på Göte Olsson. Inte minst tjejerna drog sig dit, det var trots allt lite spännande med grabbarna på Hälle men ganska snart lärde sig också ungdomarna utifrån att säga "Göte Bög".

Stina ringer mig en kväll. Vi har pratat på Facebook och bestämmer att träffas. Stina är en parant kvinna i 45-årsåldern. Gift och har barn.

"Tyvärr, jag minns en djävul. Monster. Förlåt, han var chef för pojkhemmet och kallades Göte Bög. Men han var inte bög utan snarare pedofil och sexuell sadist. Jag förstod inte det förrän i vuxen ålder."

Stina beskriver sin uppväxt som vilsen och stökig tonåring med bra hemförhållande. Men det som hände inne på pojkhemmet har satt spår för livet. Precis som andra ungdomar gick Stina på diskona. Det var roligt och blev en naturlig samlingsplats för områdets yngre. Fram till klockan 20.00 var det knattedisko och sedan fortsatte de äldre.

"Det var kul på danserna och sällan någon diskussion om vi hade druckit eller ej. Så länge det inte blev bråk sas det aldrig något."

Stina träffade en något år äldre kille på Hälle. De blev på tonåringars vis förälskade i varandra och ganska snart började "Kalle" berätta om vad som hände när dörrarna stängdes för natten. Kalle var en av Götes pojkar och

att han berättade för Stina förvånar henne. Men de tyckte om varandra och själv hon förstod inte riktigt då vad det innebar.

Inga horor på Hälle

"En dag, jag vet inte varför, var vi på Kalles rum. In kommer Göte utan att knacka och börjar skrika och kalla mig hora. Han sa att tjejer som jag förstörde hans grabbar och horor behövdes inte på Hälle."

Stina blev helt förstummad. Ingen hade kallat henne hora tidigare. Hon beskriver Göte som stor och kraftig, en riktig björn. Innan dess hade han varit trevlig och snäll så påhoppet blev en chock. Men det stannade inte där. Göte tvingade sedan Stina och Kalle att ligga med varandra när han tittade på. Stina var oskuld och minns det hela som så fruktansvärt att hon i flera år försökt förtränga minnena.

"Göte stod i vägen och ingen sa emot Göte när han var på det humöret. Kalle vågade inte heller utan vi gjorde den pinsamma scenen och efteråt sa Göte att så behandlar man horor."

"Innan han gick sa Göte till

mig att inte berätta. Han visste allt om mina föräldrar och du vet vad som händer flickor som dig om det kommer fram. Dessutom är du minderårig."

Efter den händelsen gick Stina aldrig mer in i huset men för Kalle blev det värre. Under natten blev han våldtagen av Göte som straff för att han träffade Stina.

Stina säger att händelsen, trots äcklet och att tvingas leva med hemligheten, gjorde henne tuff och uppkäftig. Hon gick på diskona till och från. Att tigga sprit av Göte kändes som en hämnd.

Beroendeställning

I tidningsartiklar läser jag om hur bra det gått för Götes grabbar. Någon blev läkare, andra duktiga bil- och fartygsmekaniker. Många gifte sig och fick barn. Alla intygar de hur viktig Göte var för deras uppväxt och att de inte hamnade snett. Det stod klart för alla grabbar på Eolshäll vad som pågick. Ändå var det aldrig någon som sa något till socialen, tidningar eller polisen. Y funderar:

"Det var väl så jävla enkelt som att många av oss var beroende av Göte. Utan honom skulle vi ha hamnat på ungdomsvårdsskolor och pojkhem. På Hälle hade vi ju trots allt frihet. Vi hade pengar och prylar. Det var nog som Göte alltid sa till tidningarna, att han visste hur han skulle ta oss grabbar."

Text och foto: Anne Skåner

■ Anders Wijkman kände inte till Götes mörka sida:

”Jag beklagar vad som hände”

Misstankar fanns, men myndigheternas kontroll av Eolshäll var obefintlig.

Ragnar Göttestam var inspektör på Stockholm Stads barnavårdsnämnd och en av dem som medverkade till att ungdomar kom till Hälle. När jag frågar Ragnar Göttestam om han någon gång anade att Göte förgrep sig på pojkarna, nekar han bestämt:

”Nej, jag hörde aldrig talas om det. Visserligen var Göte omstridd, men pedofil eller homosexuell hörde jag aldrig nämnas.”

Ragnar Göttestam berättar att det var svårt att hitta platser för stökiga grabbar. Göte var personen som visste hur de tuffaste grabbarna skulle tas.

”Resultaten var bra, runt 60% klarade sig med jobb och framtid och det är en hög siffra”. ”Om det här verkligen stämmer blir jag bestört. Självklart skulle vi inte ha skickat ungdomar dit om vi anat något. Jag kan bara beklaga och be om ursäkt för vad som hänt”, säger han till slut.

Röda Korset involverat

Lika förvånad och chockad blir Anders Wijkman, Röda

Korsets f.d. generalsekreterare. Röda korset hjälpte Göte Olsson ekonomiskt:

”Han hade ju båtverksamheten och det gav grabbarna jobb, han var duktig på att ordna arbete. Det var ett bra exempel på återanpassning i en tid då det inte fanns någon som brydde sig om de här grabbarna.”

”Vi såg honom som ett exempel på bra verksamhet. Att han

Anders Wijkman

brann för att hjälpa grabbarna. Jag tror heller inte att hans medhjälpare kände till den delen för han hade en otrolig respekt för oss inom RK och det var på hans förslag som vi kom in i verksamheten.”

”Jag beklagar verkligen vad som hände med pojkarna, jag ber om ursäkt för min medverkan, men för oss var han ett lysande exempel på att ge unga värstingar ett nytt liv.”

Fanns inte i polisregistren

Men alla var inte ovetande. Björn Frendegård, då ansvarig för RK:s sociala enhet minns att det gick rykten om Göte Olsson som han och Götes medhjälpare kontrollerade. Men de hittade inget i polisregistren:

”Göte sågs ofta på Centralen och vi undrade vad han gjorde där på nätterna, men Göte svarade att han gick dit och rekryterade grabbar som kom från landet som inte hade någon fast punkt i Stockholm. Därför tyckte Göte att det var bättre att de kom till Eolshäll. Med det lät vi oss nöja.”

Text:
Anne Skåner

Självklart skulle vi inte ha skickat ungdomar dit om vi visste.